

Nr 132.

Av herr **Olsson** i Rösta m. fl., om skrivelse till Kungl. Maj:t angående fondering av de från skyddsskogarna i Jämtlands län inflytande skogsvårdsavgifterna.

Jämlikt kungl. förordningen den 11 oktober 1912 — vilken förordning gäller landet i dess helhet med undantag för Norr- och Västerbottens län, Särna socken av Kopparbergs län samt område för stad, som icke tillhör landstingsområde — skall för avverkat virke, som taxeras enligt lagen om skogsaccis, erläggas skogsvårdsavgift med 1.3 % av virkets taxerade värde.

Ändamålet med dessa skattemedel, nämligen deras användande till skogsvårdens främjande och förbättrande, framgår redan av benämningen skogsvårdsavgift, och lika visst, som den skatt, som av medborgaren betalas till det allmänna, är avsedd att bereda fördelar och förmåner även för den skattande själv, lika otvivelaktigt synes rättvisan fordra, att den skattbelagda skogen för egen räkning måste komma i tillfälle att draga någon fördel av erlagda skogsvårdsavgifter. Såväl av 1896 års skogskommitté som vid 1903 års riksdag uttalades ock den principen, att det vore med rättvisans fordringar bäst överensstämmande, om de skogsvårdsavgifter, som erlagts för virke avverkat inom viss ort, komme samma orts skogshushållning till godo. Ett undantag från denna regel utgöra dock statens skogar, då utgåendet av sådan avgift från dessa skogar är att betrakta som en form, varigenom staten lämnar understöd åt den enskilda skogsvården. Vad däremot de enskilda skogarna beträffar, har bl. a. även skogslagsstiftningskommittén i sitt betänkande av år 1918 framhållit såsom principiellt oriktigt att från erhållande av bidrag ur skogsvårdskassan utestänga vissa kategorier skogar, då de alla skola erlägga till nämnda kassa ingående avgifter.

Ovan nämnda allmängiltiga och till synes självklara princip är dock alltsedan år 1914 satt ur funktion beträffande enskilda skogar inom ett betydande område av vårt land, nämligen *Jämtlands läns skyddsskogsområde*. Vid början av nämnda år fann sig nämligen skogsvårdsstyrelsen i Jämtlands län, som dittills icke ifråga om tilldelning av skogsvårdsmedel gjort någon åtskillnad mellan skogar inom och utom skyddsskogsområdet, av formella skäl förhindrad att vidare lämna bidrag ur skogsvårds-kassan till skyddsskogarna. Dessa formella skäl hänförde sig till det förhållandet, att skogsvårdsstyrelsen på grund av ordalydelsen i 14 § av 1903 års enskilda skogslag ansåg skyddsskogarna uteslutande ställda under skogsstatens tillsyn och sig själv därigenom förhindrad till allt befattningstagande med dessa skogar. Härav ansåg styrelsen följa, att icke heller medel, vilkas användning sålunda undandrog sig styrelsens kontroll, kunde av denna utlämnas till skyddsskogarna.

Denna tolkning har sedermera varit föremål för ett flertal bemötanden och framställningar, och hava samtliga, som yttrat sig i anledning av skogsvårdsstyrelsens ändrade ståndpunkt — landsting och länsstyrelse i länet, domänstyrelse, privata skogsägare och bolag samt vederbörande överjägmästare och jägmästare — hävdad en mot skogsvårdsstyrelsen motsatt uppfattning rörande dennas befogenhet med avseende på skyddsskogarna. Rättmätigheten av den ena eller andra tolkningen må här lämnas å sido. Som ett faktum kvarstår dock, att samtliga nämnda myndigheter och enskilda — däri inbegripet skogsvårdsstyrelsen själv, vilken i sådant syfte yrkat ändring av vederbörliga författningar — med största enighet framhållit den orättvisa, som genom detta sakernas tillstånd vederfarits skyddsskogarna.

Alltsedan skogsvårdsstyrelsens för skyddsskogarna ödesdigra beslut fattades, hava, som nämnt, talrika krafter arbetat på en lösning av denna tvistefråga, dock utan att ännu sju år senare någon ändring av rådande förhållanden åstadkommits. Denna tidsutdräkt torde i huvudsak få sättas i beroende av, att inkomna framställningar överlämnats till den år 1911 tillsatta skogslagstiftningskommittén, vilken först den 9 december 1918 kunnat avgiva sitt betänkande. I detta uttalar kommittén uti föreliggande fråga bl. a. som sin åsikt, att skogsvårdsstyrelsens uppfattning, att den saknar befogenhet att befatta sig med skyddsskogarna, är den riktiga, men understryker det ohållbara i det härigenom uppkomna förhållandet, att skyddsskogarna för närvarande icke kunna få del av de understödsmedel, till vilka de själva lämnat bidrag, vilket missförhållande borde

avhjälpas icke blott ur synpunkten av större rättvisa, utan även och icke mindre på den grund, att dessa skogar äro i ett särskilt behov av vårdande och kultiverande åtgärder. Kommitténs förslag går härefter ut på, att skyddsskogarna skola förläggas under skogsvårdsstyrelsen, då anslagsfrågan av sig själv komme att vinna en naturlig lösning.

Om en sådan framtida lösning är tillfredsställande eller ej lämna vi därhän, men som ostridigt och oemotsagt måste här framhållas det vanskliga och orättvisa uti att nuvarande olägenheter skola fortfa, intill dess en lösning enligt kommitténs förslag eventuellt kan åvägbringas. Då nämligen kommittén sammanfört skogsvårdsbidragsfrågan med en skogslagstiftnings- och omorganisationsfråga av betydande räckvidd, torde det under alla förhållanden dröja ännu några år, innan kommitténs förslag kan framläggas för riksdagen till slutgiltig behandling.

Här om någonsin gäller emellertid den gamla satsen, att fara ligger i dröjsmål, och att en uppenbar och erkänd orättvisa icke bör i onödan förlängas, torde vara en åsikt, vars sanning icke kan bestridas. En blick på inom skyddsskogarna rådande särskilda förhållanden pekar likaledes otvetydigt mot rättmätigheten av det med varje dag allt starkare kravet på en skyndsam och omedelbar ändring av nu rådande missförhållanden.

Det torde vara allmänt bekant och har från skogsstatstjänstemannahåll flera gånger framhållits, att markägarna, sedan de genom 1903 års skyddsskogslag berövades självbestämmanderätten över sina skogar, till att börja med ställde sig avvisande mot alla påtryckningar om utförande av markförbättringsåtgärder eller kulturer å dessa mer eller mindre vanlottade marker, och att endast ett energiskt arbete från skogsstatspersonalen jämsides med upplysningsverksamhet och en mer allmän förståelse för skogarnas behov av vård och skötsel så småningom kunnat skapa lyckligare förhållanden i detta avseende.

Allt detta arbete är nu emellertid tillspillogivet och ett allmänt och till synes fullt berättigat missnöje bland skyddsskogsägarna och ett slappnat intresse för och ofta nog ekonomisk oförmåga till rationellare skogsvård och ombesörjandet av erforderliga kulturåtgärder har blivit en naturlig följd av anslagsfrågans nuvarande läge.

Det kan därför med fog påstås, att skogsvårdsstyrelsens åtgärd — formellt berättigad eller icke — medfört de mest ödesdigra konsekvenser, ja, rent av riktat en dödsstöt mot dessa ömtåliga skogar, vilka ju för sin fortlevnad och sitt förbättrande ansetts i behov av en särskild undantagslagstiftning och kräva alldeles särskilda skyddsåtgärder för sitt bibehåll-

lande. Det har till yttermera visso sedan länge visat sig och från fackmannahåll understrukits, att nuvarande för dem gällande lag, som enbart innefattar utsyningsväng, icke är tillfyllest, då en dylik skog icke kan skötas endast med stämpelyxan, utan *markförbättrings- och kulturåtgärder äro oundgängligen nödvändiga för den utpräglade fjällskogens fortbestånd.*

De år som gått, sedan understödet till skogsvårdsändamål å dessa skogar indragits, kunna ock utan överdrift benämnas en skyddsskogarnas tillbakagångsperiod. Den bristande omvårdnaden om skogarna har dessvärre icke inskränkt sin menliga inverkan endast till ett tillfälligt försämrande av en del bestånd och minskad framtida virkesproduktion eller ett försvårande av reproduktionsmöjligheterna, utan underlåtenheten att i tid vidtaga erforderliga åtgärder, varigenom fjällgränsens nedgående kunnat förhindras, har säkerligen mer än en gång medfört, att skogsmark för alltid förlorats och fått giva rum för kalfjället eller den subalpina björkskogen.

Under sådana förhållanden må det väl betecknas som ansvarslöst att tillåta, att skogens försämring och understundom tillbakagång ännu år framåt får fortsätta endast av den orsak, att i strid mot sunt omdöme och alla uttalade åsikter, dessa fjällskogar, vilka i högre grad än andra borde vara föremål för statsmakternas intresse och understödsverksamhet, skola utan gagn för sig själva erlægga skogsvårdsavgifter, som helt komma andra bättre belägna och lyckligare lottade skogar inom landstingsområdet till godo.

I medvetandet av nödvändigheten av ett snabbt ingripande i denna för skyddsskogarna vitala fråga hava de stora skogsägande bolagen inom skyddsskogsområdet nyligen i en underdånig framställning anhållit, att Kungl. Maj:t ville under riksdagens medverkan upptaga frågan om skyddsskogarnas delaktighet i skogsvårdskassan till skyndsam behandling.

Med instämmande i önskemålet om denna tvistefrågas snara lösning och därtill föranledd jämväl genom en petition från ett flertal enskilda skyddsskogsägare, få vi hemställa, att riksdagen ville hos Kungl. Maj:t göra framställning om omedelbar handläggning av denna för skogsägarna så utomordentligt viktiga fråga.

Intill dess frågan om skyddsskogarnas ställning till skogsvårdsstyrelse och skogsstat kan bliva av riksdagen definitivt avgjord, böra därför tillfälliga — och eventuellt i fortsättningen bestående — åtgärder vidtagas för att tillmötesgå skyddsskogsägarnas krav och rättvisa fordringar.

Den närmast till hands liggande lösningen torde vara den av skogsvårdsstyrelsen själv angivna, nämligen att Kungl. Maj:t föranstaltade om vidtagande av sådan förklaring, ändring eller tillägg i nu gällande författningar angående den enskilda skogsvården, att skogsvårdsstyrelsen måtte vara oförhindrad att antingen efter av vederbörande skogsstatstjänsteman på grund av verkställda undersökningar upprättade planer eller efter sådana, utförda av skogsvårdsstyrelsens tjänstemän, vilka vunne skogsvårdsstyrelsens godkännande, lämna anslag av skogsvårdsmedel till utförande av nödiga kulturåtgärder å skyddsskogsområde. Det synes oss även varit rättvist, att skyddsskogarna vid anslagens utbetalande godtgöras för den tid, de mot lagstiftningens grundmening av formella skäl utesluts från delaktighet i skogsvårds-kassan, så att vid bidragsbeloppens bestämmande hänsyn toges till de skogsvårdsavgiftsbelopp, som alltsedan år 1914 erlagts från skyddsskogarna men icke till någon del till dessa återbördats. Till följd av skyddsskogarnas ömtåliga natur, deras ringare avkastning och kostsammare skötsel synes detta icke vara obilligt.

Som en nödfallsutväg kan slutligen tänkas, att skyddsskogarna i avvaktan på riksdagens beslut i av skogslagstiftningskommittén framförda frågor helt befriades från erläggandet av skogsvårdsavgifter.

På grund av vad vi ovan anfört och under förhoppning att utan vidare tidsutdräkt full rättvisa nu må kunna beredas skyddsskogsägare inom Jämtlands län, få vi härmed hemställa,

att riksdagen ville besluta att hos Kungl. Maj:t göra framställning om att de från skyddsskogarna i Jämtlands län inflytande skogsvårdsavgifterna måtte, intilldess frågan om skyddsskogarnas ställning till skogsvårdsstyrelse och skogsstat kan bli av riksdag och regering definitivt avgjord, avsättas till en särskild fond att av skogsvårdsstyrelsen förvaltas för att sedan komma skyddsskogarna inom Jämtlands län till del.

Stockholm den 21 januari 1921.

N. O. Olsson,
Rösta.

H. Andersson,
Boda.

P. Persson,
Trängen.
